

ASIL İŞVERENİN ALT İŞVERENİN İPC BORCUNDAN SORUMLULUĞUNDA FİİL TARİHİNİN ÖNEMİ

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun “İşveren, işveren vekili, geçici iş ilişkisi kurulan işveren ve alt işveren” başlıklı 12 nci maddesinin;

Birinci fıkrasında, “4. maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerine göre sigortalı sayılan kişileri çalıştıran gerçek veya tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlar işverendir.”

Altıncı fıkrasında da, “Bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin bir işte veya bir işin bölüm veya eklentilerinde, iş alan ve bu iş için görevlendirdiği sigortalıları çalıştıran üçüncü kişiye alt işveren denir. Sigortalılar, üçüncü bir kişinin aracılığı ile işe girmiş ve bunlarla sözleşme yapmış olsalar dahi, asıl işveren, bu Kanunun işverene yüklediği yükümlülüklerden dolayı alt işveren ile birlikte sorumludur.”

şeklinde hükümler yer almıştır.

Bu hükümlerden amaç, sigortalının sosyal güvenlik hakkının yanında, sosyal güvenlik kurumunun alacaklarının da güvence altına alınmasının sağlanmasıdır. Asıl işverenin birlikte sorumluluğu, sosyal güvenlik mevzuatı ile işverene yüklenen bütün yükümlülükleri (sigortalı işe giriş bildirgesi, aylık hizmet ve prim belgesi, çalışılmadığına dair bildirimde bulunma, eksik gün nedenlerinin bildirimi ve belgelendirilmesi, iş kazası ve meslek hastalığı, primlerin ödenmesi vs) kapsamaktadır. Birlikte sorumlulukta, borçlulardan her biri borcun tamamından sorumludur ve alacaklının dilediği borçluya başvurma hakkı bulunmaktadır.

Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin "Alt işveren ve sigortalıyı geçici olarak devir alanın yükümlülüğü" başlıklı 31 inci maddesinde alt işverenin, mevzuattan doğan yükümlülüklerini asıl işverene ait işyeri sicil numarasına ilave olarak verilecek üç haneli alt işveren numarası ile asıl işverenin işyeri dosyası üzerinden yerine getireceği, alt işveren adına işyeri dosyası açılmayacağı öngörülmüştür.

Kurumca verilen alt işveren numarası ile asıl işverene ait işyeri dosyası üzerinden yükümlülüklerini yerine getirmesi gereken alt işverenin Kuruma olan borçlarından asıl işveren ile alt işveren birlikte sorumlu olduğundan, alt işverenin Kuruma olan ve yasal süresi içinde ödenmeyen borçlarının tahsilini teminen 6183 sayılı Kanunun 55 inci maddesine göre düzenlenecek ödeme emirlerinin asıl işverene ve alt işverene aynı anda (birlikte) gönderilerek icra takip işlemlerinin yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Asıl işveren ve alt işveren sorumluluğu hususunda Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararında; kanundaki müteselsil yükümlülük özelliğine vurgu yapılarak ceza hukukunun genel prensiplerinden birisi olan cezada şahsilik ilkesinin istisnası olarak uygulanan idari para cezalarından asıl işverenin de sorumlu olduğu ifade edilmiştir.

Cezaların şahsiliği ilkesinin işverene tahakkuk ettirilen idari para cezası borcundan dolayı mirasçılarının sorumlu tutulamamasına ilişkin konularda uygulanabilirken, 5510 sayılı Kanun gereği asıl işveren-alt işveren ilişkisinde bu ilkenin uygulanması söz konusu değildir. Asıl işveren-alt işveren yükümlülükleri konusunda müteselsil sorumluluk esas olduğundan asıl işveren alt işverenin idari para cezası borçlarından da sorumlu olup, asıl işverenden iş alan ve kendi adına sigortalı bildiriminde bulunan alt işverenlerin kendi sigortalılarının alt işverenlerin işlemlerinde Kurumca asıl işveren dosyasından verilen alt işveren numarası ile adına yapıldığı ve bu şekilde hem sigortalıların hem de Kurumun hakları korunmaktadır.

Öte yandan, dikkat edilmesi gereken husus alt işverenlik niteliğinin oluşup oluşmadığı, 5510 sayılı Kanunda tanımlanan alt işverenden söz edebilmek ve asıl işvereni alt işverenin borcundan sorumlu tutabilmek için maddede belirtilen bir takım zorunlu unsurların bulunması, başka bir deyişle bir asıl işverenliğin bulunması gereklidir.

Yukarıda belirtilen açıklamalar ve mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde alt işverene uygulanan idari para cezasından asıl işverenin sorumluluğu konusunda Kurum alacağının meydana geldiği (doğduğu) veya idari para cezası uygulanmasını gerektiren eylem ya da Kanuna aykırı fiilin gerçekleşme tarihinin yani olay tarihinin önem arz ettiği, yani suçun oluştuğu tarihin sorumluluğun tespiti bakımından önem arz ettiği ve o tarihe göre konunun değerlendirilmesinin uygun olacağı dikkate alınarak asıl işveren-alt işveren ilişkisinin sona ermiş olduğu tarihten sonra 5510 sayılı kanuna göre yerine getirilmesi gereken yükümlülükler bakımından sorumlu tutulmaması gerekmektedir.

Örneğin, 5510 sayılı kanunun 86 ncı maddesindeki “İşveren, işyeri sahipleri; işyeri defter, kayıt ve belgelerini ilgili olduğu yılı takip eden yıl başından başlamak üzere on yıl süreyle, kamu idareleri otuz yıl süreyle, tasfiye ve iflâs idaresi memurları ise görevleri süresince, saklamak ve Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilen memurlarınca istenilmesi halinde onbeş gün içinde ibraz etmek zorundadır.” hükmüne aykırı olarak alt işverenin kayıtlarını ibraz etmemesi veya kayıtlarının geçersizliği hususunda asıl işveren alt işveren ilişkisinin sona ermiş olması nedeniyle uygulanacak olan idari para cezalarından sorumluluğu bulunmamaktadır. Yani müteselsil sorumluluk hali asıl -alt işveren ilişkisinin devamı süresince söz konusu olduğundan bu ilişkinin sona ermiş olmasından sonra asıl işveren doğacak idari para cezalarından sorumlu tutulamayacaktır.

BARIŞ ERDEM DANIŞMANLIK SOSYAL GÜVENLİK HUKUKU EKİBİ

